

לע"נ אברהם בן עזרא ז"ל שנפטר מתוך ייסוריו באהבה

איוב - יסורים של אהבה

הרבנית רותי שפירא

1. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ה עמוד א

אמר רבא ואיתימא רב חסדא: אם רואה אדם שיסורין באין עליו - יפשפש במעשיו, שנאמר נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה עד ה'; פשפש ולא מצא - יתלה בבטול תורה, שנאמר: אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו. ואם תלה ולא מצא - בידוע שיסורין של אהבה הם, שנאמר: כי את אשר יאהב ה' יוכיח. אמר רבא אמר רב סחורה אמר רב הונא: כל שהקדוש ברוך הוא חפץ בו - מדכאו ביסורין, שנאמר: וה' חפץ דכאו החלי; יכול אפילו לא קבלם מאהבה - תלמוד לומר אם תשים אשם נפשו, מה אשם לדעת - אף יסורין לדעת. ואם קבלם מה שכרו - יראה זרע יאריך ימים; ולא עוד אלא שתלמודו מתקיים בידו, שנאמר: וחפץ ה' בידו יצלח.

פליגי בה רבי יעקב בר אידי ורבי אחא בר חנינא, חד אמר: אלו הם יסורין של אהבה - כל שאין בהן בטול תורה, שנאמר: אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו; וחד אמר: אלו הן יסורין של אהבה - כל שאין בהן בטול תפלה, שנאמר: ברוך אלהים אשר לא הסיר תפילתי וחסדו מאתי. אמר להו רבי אבא בריה דרבי חייא בר אבא, הכי אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: אלו ואלו יסורין של אהבה הן, שנאמר: כי את אשר יאהב ה' יוכיח; אלא מה תלמוד לומר ומתורתך תלמדנו? - אל תקרי תלמדנו אלא תלמדנו; דבר זה מתורתך תלמדנו; קל וחומר משן ועין: מה שן ועין שהן אחד מאבריו של אדם - עבד יוצא בהן לחרות, יסורין שממרקין כל גופו של אדם - על אחת כמה וכמה, והיינו דרבי שמעון בן לקיש, דאמר רבי שמעון בן לקיש: נאמר ברית במלח ונאמר ברית ביסורין; נאמר ברית במלח, דכתיב ולא תשבית מלח ברית, ונאמר ברית ביסורין, דכתיב: אלה דברי הברית. מה ברית - האמור במלח - מלח ממתקת את הבשר, אף ברית האמור ביסורין - יסורין ממרקין כל עונותיו של אדם.

2. רבינו בחיי שמות פרק ה

יש מי שיסורין באין עליו על עונות שעשה, כענין שכתוב: "בעון בצעי קצפתי ואכהו הסתר ואקצוף" (ישעיה נז, יז), ויש מי שיסורים באים עליו כדי להיטיב לו באחריתו, כענין שכתוב: "למען ענותך ולמען נסותך להיטיבך באחריתך" (דברים ח, טז), והן הן יסורין של אהבה, והוא שכתוב: "אשרי הגבר אשר תיסרנו יה" (תהלים צד, יב)

3. אלשיך הושע פרק יא

בחבלי אדם אמשכם וכו'. הנה יש שני מיני יסורין, יש של עון ויש של אהבה אשר בלי עון ירוצון ויכוננו לכפר בעד הדור, ואשר הם למרק עונות כתוב אצלנו במקומות רבים, שהעונות עצמם נעשים כחות הטומאה מלאכי חבלה, והם הם הממגים את האדם ביסורין, כד"א ותמוגנו ביד עוננו והם הנקראים נגעי בני אדם. גם ידוע, כי על ידי יסורין ממשיך הוא יתברך את האדם אליו, שעל ידם שב ורפא לו: ונבא אל הענין, אומר הוא יתברך הנה לתקן את ישראל מאשמות, אמרתי ראשונה בחבלי אדם הם נגעי בני אדם, הם כחות הנעשים מאדם למרק עונותם, והם כחבלים הממשכים את האדם אליו יתברך, ובהם אמרתי למושכם אלי, וזהו בחבלי אדם אמשכם, ואחרי טהרתם בעבותות אהבה, הם יסורין של אהבה וקראם עבות שהם ממשיכים יותר ויותר, כי היתרון העבות שהוא מחוטין משולשים מאשר ימשיך חבל סתם, כך יסורין של אהבה ממשיכים ומדביקים את האדם אליו יתברך, מאשר ידביקום יסורין שעל עונות הנקראים חבלי אדם

4. אלשיך הושע פרק יד

כי הנה הם יסורין של אהבה לשאת עונות הדור עליו, כענין אכן חליינו הוא נשא וכו', והוא מאמרם ז"ל שכשאמרו לר' חייא שנתרפא רבי בכה, אמרו לו וכי על רפואת רבך אתה בוכה, אמר להם אוי לעוברות ישראל שלא הפילה אשה, ולא הוצרכו לגשמים להתפלל עליהם כל ימי ייסורי רבי, וזה יאמר פה, אם תראה כי וריח לו כלבנון, שיסורין ממרקין לצדיק לא על עצמו הם, כי אם שעל ידי כן, (ח) ישבו בשובה ונחת יושבי בצלו בני עירו שבצלו יחיו, שעל ידי יסורין לא יצטרכו להתפלל על הגשם כי הנה יחיו דגן, שאפילו היתה גזרת יבשות הדגן יחיוהו בייסורין, ויפרחו כגפן פוריה שלא יפילו העוברות, כי אם אדרבה יפרחו כגפן, וכל צערו הוא בחייו אך אחר סילוקו זכרו כיון לבנון, כענין וחכך כיון הטוב וכו', דובב שפתי ישנים כמשז"ל שכעריבות יין הטוב, כן שפתי יהיו דובבות בהזכיר אותו פה וזהו זכרו כיון לבנון:

לע"נ ולאורו של מורנו הרב אלישע וישליצקי זצ"ל

5. מהרש"א חידושי אגדות מסכת ברכות דף ה עמוד א

ואמר לא מצא בידוע שיסורין של אהבה כו'. שנאמר כי את אשר יאהב וגו' דלעיל מיניה כתיב מוסר ה' בני אל תמאס וגו' כשלא מצאת לתלות לא במעשיך ולא בתורתך אל תמאס ותהרהר ח"ו אחריו כעובדא דאיוב אבל תחשוב כי הן יסורין של אהבה שנאמר כי את אשר וגו' וק"ל: שנאמר וה' חפץ וגו'. דאין מלת חפץ קאי על החולי שחפץ להביא עליו החולי דמפי עליון לא תצא הרעות כמ"ש כי לא אחפוץ במות המת וגו' אלא דמלת חפץ קאי על האדם שה' חפץ בו הוא מדכאו ביסורין של אהבה כדי להרבות שכרו בעולם הבא כפירש"י לעיל אבל מתוך המקראות נראה לפרש הכי כדי לזכות הרבים שחטאו שיתכפרו ביסורי הצדיק כמו שכתב שם כל הענין מחולל מפשעינו וגו' ובחבורתו נרפא לנו וגו' ע"ש:

6. אורות הקודש ב מאמר ד אות ו

ואלמלא היתה ההחשכה, שהיא מראה את ההשקפה המפורדה, לא היתה הדחיפה של התעלות התדירית, שהיא היסוד המשלים את כל, עד שלא יחסר שום תוכן שלם במציאות[...]. אלמלא השקפת הפירוד היה מוסקר רק התוכן השלם, ולא היה שום צעד של הוספת וחידוש התעלות. ונמצא שהמיעוט, הגורם את חידוש התעלות, הוא ממש טוב גמור, כמו הטוב המוחלט, שמצד תכלית השלמה העליונה האין סופית שלו אין בו שייכות לתוספת והתעלות. נשארה רק ההרגשה של המכאוב והצער, ששואלים עליה מפני מה היא מצויה, וזה כבר מתבסס על ידי קבלת יסורין באהבה, שהיא מדת הדעת העליונה, ועל ידי סקירה עליונה למעלה מכל דעת באמונת מהות הטוב. [...] וכל המרירות והמכאוב שהננו מרגישים בתוכיותם הוא בא מיסוד ההחשכה, שהולכת ומתהפכת לאורה גדולה.